

Europees taalportfolio en Europees Referentiekader: praktijkervaringen van pioniers, waarin ervaringen van taaldocenten met de invoering van het taalportfolio en het ERK in het talenonderwijs zijn gebundeld. Recent is daar de publicatie *Een taaldorp spreekt niet vanzelf* bij gekomen. In interviews met docenten worden handvatten aangeboden voor invoering, aanpassing en verbetering van het taaldorp als toetsvorm voor spreekvaardigheid. Beide publicaties zijn online beschikbaar via het documentatiecentrum, maar kunnen ook in gedrukte vorm besteld worden, via bovenvermeld e-mailadres.

In de loop van 2009 komt er een handboek voor todidactiek uit – werktitel *CLIL skills* – geschreven door een auteursteam van lerarenopleiders van de Hogeschool van Amsterdam, de Universiteit Leiden en de Universiteit Utrecht. De specifieke didactische vraagstukken die ontwikkeling, invoering en uitvoering van tweetalig onderwijs met zich meebrengen, komen in deze publicatie uitgebreid aan de orde.

Eveneens op korte termijn publiceert het Expertisecentrum *Four-leaves clover*, een didactische handreiking voor Engels in het basisonderwijs, geïllustreerd met digitale videofragmenten van good practice. Deze publicatie is bedoeld voor basisschoolleerkrachten en pabostudenten, en kan gebruikt worden als checklist voor de eigen lessen Engels. Op een heldere, compacte en begrijpelijke manier worden inzichten uit tweedetaalverwervingsonderzoek onder de aandacht gebracht. De publicatie wordt ontwikkeld door een team bestaande uit onderzoekers (Expertisecentrum MVT en IVLOS) en pabo-opleiders (Hogeschool Rotterdam en Hogeschool Leiden).

Activiteiten voor lerarenopleiders

Het Expertisecentrum ontplooit ook activiteiten om aan de professionalisering van mvt-lerarenopleiders bij te dragen. Sinds maart 2007 faciliteert het Expertisecentrum het door Levende Talen en het NaB-MVT opgezette netwerk van lerarenopleiders, bedoeld om kennis en materiaal uit te wisselen. In dit kader zijn er in 2007 en 2008 drie werkconferenties georganiseerd rond het thema 'Werken met het ERK'; een vierde conferentie is gepland voor april 2009. De resultaten van deze bijeenkomsten, in de vorm van presentaties en verslagen, zijn te vinden via de website van het Expertisecentrum. Het netwerk maakt gebruik van een online samenwerkingsomgeving om opleidingsmateriaal (zoals PowerPointpresentaties, beschrijvingen van nuttige informatiebronnen, uitge-

werkte taken voor verschillende niveaus) uit te wisselen.

Chinees op school

Het aantal scholen in Nederland waar Chinees als moderne vreemde taal wordt aangeboden, groeit snel. Daarom heeft het Expertisecentrum een aantal scholen ondersteund bij het indienen van een aanvraag bij de SLO, gericht op de ontwikkeling van een conceptleerplan voor Chinees, dat in december 2008 is opgeleverd. Het Expertisecentrum stimuleert verder uitwisseling van informatie onder scholen en docenten door een netwerk van scholen te ondersteunen, en studiedagen te organiseren. Informatie over de presentaties die op deze studiedagen zijn gehouden is via de website te vinden: in 2009 zal ook een studiedag wordt georganiseerd, waarop het leerplan gepresenteerd zal worden.

En verder...

Het Expertisecentrum is met workshops en een stand aanwezig op zo veel mogelijk voor mvt-docenten relevante conferenties. Naast eigen studiedagen heeft het Expertisecentrum samen met Levende Talen de laatste Landelijke Studiedag van de vereniging op 7 november 2008 in Zwolle georganiseerd, en in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Toegepaste Taalwetenschap (Anéla) hun jaarlijkse voorjaarsstudiedag, met als thema 'T2-verwerving: onderzoek ontmoet onderwijspraktijk' (april 2008). Alle PowerPointpresentaties van deze laatste bijeenkomst zijn te vinden op de website van het Expertisecentrum. Een bundel met artikelen over een aantal van de lezingen, mede onder redactie van het Expertisecentrum, is in november 2008 verschenen als themanummer van het tijdschrift *Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen*.

Voor meer informatie over de activiteiten van het Expertisecentrum kunt u terecht op de website <www.hum.leidenuniv.nl/expertisecentrum-mvt>. Om op de hoogte te worden gehouden van komende conferenties en workshops, de meest geraadpleegde bronnen in het documentatiecentrum en de nieuwste publicaties, kunnen geïnteresseerden zich abonneren op de digitale nieuwsbrief van het Expertisecentrum (via <ExpertisecentrumMVT@iclon.leidenuniv.nl>), die via e-mail wordt verspreid. ■

LITERATUUR

Richters, J. (2007). MVT en LEONED, Twee nieuwe expertisecentra voor het talenonderwijs. *Levende Talen Magazine*, 94(7), 17-20.

Op 14 maart zal Toon van der Ven op de Algemene Ledenvergadering voorgedragen worden als nieuwe voorzitter van Levende Talen. De afgelopen maanden heeft hij zich intensief ingewerkt in deze nieuwe functie. *Levende Talen Magazine* sprak met Van der Ven over zijn voorbereiding, zijn visie op taalonderwijs en de toekomstige koers van de vereniging. 'In het grote huis van Levende Talen hebben we dertien kamers van dertien verschillende talen, maar in de gezamenlijke huiskamer gebeurt op het ogenblik te weinig.'

Foto's: Johan Graus

Toon van der Ven, nieuwe voorzitter LT:

'Levende Talen staat voor goed talenonderwijs en wil de positie van leraren versterken'

Catharina Geelen

Wie is Toon van der Ven?

Na twintig jaar als docent Engels gewerkt te hebben op een middelbare school, heb ik een overstap gemaakt naar het mbo. Ik ben gaan werken als docent Engels op het talencentrum van een roc. Hier kwamen ook veel NT2-cursisten. Het NT2-onderwijs is heel praktijkgericht; het heeft mijn hart gestolen. Tegenwoordig ben ik werkzaam als adviseur Taalbeleid in het team Talen & Burgerschap van Cinop.

En vanwaar je betrokkenheid bij Levende Talen?

Ik ben al heel lang geïnteresseerd lid van Levende Talen, ik ben lid geweest van het sectiebestuur Engels. Ook ben ik secretaris van het Nationaal Congres Engels. Deze tijd is enorm interessant met betrekking tot ontwikkelingen in het (taal)onderwijs. De vereniging staat voor een aantal uitdagingen, daarom is samenwerking met alle geledingen van belang. De leden moeten opgeroepen worden tot dialoog om zo aan de ene kant samen de positie van de taaldocent te versterken en aan de andere

kant te onderzoeken welke vernieuwingen noodzakelijk zijn en hoe ze zinvol ingevoerd kunnen worden.

Hoe zijn de eerste maanden van je voorzitterschap verlopen?

Ik vind het zelf wel heel erg leuk om nu ineens zo'n beetje uit de lucht gevallen hier te zitten in Levende Talen. Wat zijn wij eigenlijk voor een club? Wat doen wij eigenlijk? Dat is fascinerend. Ik ben nu drie-en-een-halve maand ad-interimvoorzitter. Wat verwachten mensen van je? De eerste paar maanden heb ik mezelf toegestaan om naïeve vragen te stellen en veel dingen niet te weten. Deze periode is voorbij, ik word nu geacht om echt te functioneren.

Mijn eerste officiële optreden was op de Landelijke Studiedag van 7 november. En dan vind ik het ook wel erg prettig om te merken, dat veel mensen blij zijn dat we nou weer iets gaan opbouwen. Dat vind ik ook het belangrijkste thema. We zijn nu een nieuw bestuur aan het opbouwen met goede mensen die er ook zin in hebben.

Je bent nu dus bezig een nieuw bouwwerk op te zetten?

Het is inderdaad allemaal opbouwen nu. Dat zie ik als ons werk in deze fase. Tegelijkertijd kan zo'n periode van

introspectie niet al te lang duren. Iedereen zal begrijpen dat we nu aan het opbouwen zijn, maar er wordt natuurlijk ook iets van ons verwacht: zo'n Landelijke Studiedag vind ik bijvoorbeeld echt een huzarenstuk. Maar daar kan het natuurlijk niet bij blijven, er moeten meer dingen doorgaan. Zo kunnen we niet net doen alsof de commissie-Meijerink, die een rapport heeft geschreven over het taal- en rekenonderwijs, niet bestaat. Daar zullen we een mening over moeten hebben. We zullen zelfs – om dat lelijke woord te gebruiken – proactief moeten denken: welke rol speelt Levende Talen daarin?

‘Levende Talen is gesprekspartner van het ministerie van Onderwijs. We kunnen gevraagd én ongevraagd advies geven’

Maar dit soort dingen doen we toch voortdurend?
Ja, alleen dat gebeurt nu misschien wat te versnipperd. In het grote huis van Levende Talen hebben we dertien kamers van dertien verschillende talen, maar in de gezamenlijke huiskamer gebeurt op het ogenblik te weinig. Het is de taak van het dagelijks bestuur om daar weer wat leven in de brouwerij te krijgen. Ik wil zicht krijgen op wat er allemaal in de secties gebeurt. Wat is centraal te coördineren? Waar moet je mensen gaan ondersteunen of prikkelen om in actie te komen? Het is natuurlijk wel een kwestie van een balans zoeken. Aan de ene kant zijn leden aangesloten bij een sectie en aan de andere kant bij een gezamenlijke belangenvereniging.

Een van de huidige activiteiten van Levende Talen is het BiT-project – Beroepsstandaarden en registratie in het Taalonderwijs. Gaan we met het project aansluiten bij overheidsbureaucratie?
Zo moet het niet zijn. We hebben nu de beroepsstandaarden omschreven en een voorstel voor een registratieprocedure uitgewerkt. Er volgt nu een proeftraject. Uit alle secties gaan een paar leraren zich registreren en commentaar geven op hun bevindingen. Na evaluatie wordt de registratie zonnig bijgesteld. We willen weten of het instrument behulpzaam is. Registratie kan wel helpen om zichtbaar te maken wat je kunt en dat je je vak bijhoudt. In het voortgezet onderwijs kan registratie helpen om gebruik te kunnen maken van het budget

voor nascholing. Bovendien moet de registratie eenvoudig en zinvol zijn. Dat betekent dat het een juridische procedure moet worden, maar toch niet topzwaar.

Is BiT geen trein die hoe dan ook doordendert?
Als de trein loopt, zorg dan dat je bij de wissel staat. LT wil graag zelf de beroepsstandaarden bepalen en de manier waarop registratie voor onze leden het beste vormgegeven kan worden. Het kan trouwens een heel praktisch instrument voor docenten zijn. Zo kan het gebruikt worden tijdens een functioneringsgesprek: hoe gaat het tot nu toe en waar wil je (verder) in ontwikkelen? In het volgende functioneringsgesprek kan je daar dan weer op terugkomen.

Wat kan LT verder nog doen om de positie van de talen in het onderwijs te verbeteren?
Levende Talen is gesprekspartner van het ministerie van Onderwijs. Er is onlangs een gesprek geweest met staatssecretaris Van Bijsterveldt over de kwaliteitsagenda lerarenopleiding. Wij vragen dan bijvoorbeeld om concrete meetbare kwaliteitseisen. En naar aanleiding van het rapport van Rinnooy Kan over de positie van leraren heeft LT een brief naar de minister van Onderwijs gestuurd. LT kan dus gevraagd én ongevraagd advies geven.

Heeft LT een advies gegeven over de centrale examinering Nederlands in het mbo?
De maatschappelijke onrust over het taalniveau in het mbo heeft de politiek in beweging gebracht. Het ministerie heeft competentiegericht opleiden (cgo) gevraagd, dan moeten examens ook aansluiten op cgo. De algemeen verplichte, centrale toetsing Nederlands waar nu over gesproken wordt, ligt niet in die lijn. Een centrale toetsing maakt wel vergelijking tussen roc's mogelijk. Belangrijk daarbij is hoe deze centrale toetsing ingezet gaat worden. We hopen hoe dan ook dat de toetsing geëvalueerd gaat worden, maar Levende Talen is niet gevraagd om een advies te geven hierover. Een pluspunt van dit fenomeen is overigens wel dat er weer aandacht is voor taal bij het management van het mbo.

Hoe zit het dan met examens in het voortgezet onderwijs?
In het vo gaat het Cito binnenkort examens ontwikkelen die gekoppeld zijn aan het Europees Referentiekader (ERK). De commissie-Meijerink heeft een referentiekader Nederlands en Rekenen voor doorlopende leerlijnen gemaakt. Voor de moderne vreemde talen komt er een masterplan ERK. We moeten niet afwachten wat er gaat gebeuren, maar er actief bij betrokken blijven.

‘Het is een uitdaging om de balans te vinden tussen de vertrouwde kwaliteit waar leerlingen recht op hebben, en noodzakelijke vernieuwing’

Hoe kan LT leraren ondersteunen?
Leerlingen veranderen, de maatschappelijke en politieke eisen veranderen. Denk aan de eisen die aan gediplomeerden worden gesteld als het om taalvaardigheid gaat, ook bij doorstroom naar een beroepsopleiding op een hoger niveau. De uitdaging is om de balans te vinden tussen de vertrouwde kwaliteit waar leerlingen recht op hebben, en noodzakelijke vernieuwing. Tijdens de verbouwing gaat de verkoop door. Welke erkenning en waardering krijgen de docenten die het moeten doen?

De vereniging Levende Talen ondersteunt leraren, zodat zij hun werk goed kunnen doen. LT staat voor goed talenonderwijs en wil de positie van leraren versterken in continue dialoog in een dynamisch werkveld.

Dat klinkt abstract.
Neem als voorbeeld de inzet van ICT in het onderwijs. Er zijn leerlingen die prima leren met traditionele middelen en methoden. Maar nu het onderwijs wordt uitgebreid met meer faciliteiten kunnen leraren beter aansluiten bij

heterogene groepen en leerstijlen. Hiervoor is nodig dat het didactisch repertoire van docenten uitgebreid wordt en dat er meer leermiddelen beschikbaar zijn, zodat er ook meer en betere keuzes gemaakt kunnen worden. Levende Talen heeft alle expertise in huis. Tijdens de Landelijke Studiedag delen docenten als workshopleider deze expertise met andere. Docenten kunnen netwerken. Docenten inspireren elkaar en veel docenten zijn lid, omdat ze belangstelling hebben voor nieuwe ontwikkelingen en willen profiteren van de expertise die de vereniging in huis heeft.

En dat is ook de reden waarom meer docenten lid zouden moeten worden?
Absoluut. Voor een zeer laag bedrag ontvangt men niet alleen op het vak toegesneden bladen als LTM en LTT, en korting op studiedagen, maar men wordt ook lid van een belangenorganisatie die opkomt voor de positie van de taaldocent in het Nederlands onderwijs. Wie had vijf jaar geleden gedacht dat talen weer zo belangrijk zouden zijn in het politieke discours? Wij natuurlijk. Blijf erin geloven, neem deel aan de dialoog over onze mooie roeping. Hoe meer leden, hoe beter LT dit kan uitdragen en haar werk kan doen. ■

Afscheid bestuursleden

In het afgelopen jaar is de samenstelling van het dagelijks bestuur van de vereniging danig veranderd. Op 18 november jongstleden hebben de leden van het dagelijks bestuur en het hoofdbestuur – de voorzitters van de dertien secties – afscheid genomen van de leden van het dagelijks bestuur uit de periode 2005–2008. Zij hebben in deze jaren de vereniging met bewonderenswaardige energie en toewijding gediend en namens de vereniging heb ik hen daarvoor van harte bedankt. Op basis van het werk van onder andere deze mensen bouwt Levende Talen verder aan goed talenonderwijs voor onze leerlingen door taaldocenten die voor hun werk de waardering krijgen die ze verdienen.

Toon van der Ven

